

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl ES Alpių regiono strategijos
(tiriamoji nuomonė)
(2015/C 230/02)

Pranešėjas: Stefano PALMIERI

Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2014 m. spalio 27 d. raštu paprašė Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto parengti tiriamąją nuomonę dėl

ES Alpių regiono strategijos (EUSALP).

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2014 m. lapkričio 18 d. priėmė savo nuomonę.

503-iojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2014 m. gruodžio 10–11 d. (gruodžio 10 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 132 nariams balsavus už ir 3 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) teigiamai vertina dėmesį, kuris skiriamas Europos Sąjungos Alpių regiono strategijos (EUSALP) rengimui; šios strategijos tikslas – paremti sanglaudą ir konkurencingumą šiame regione atsižvelgiant į uždavinius, kurių valstybės narės ar regionai negali savarankiškai įveikti įprastomis priemonėmis.

1.2. EESRK pabrėžia, kad Alpių regiono vystymosi dinamika labai priklauso nuo Alpių kalnų masyvo ir šio regiono identitetą ir išskirtinumą atspindinčių aspektų. Alpių kalnai yra su strategija susijusių teritorijų jungiamoji grandis ekonominiu, socialiniu ir aplinkos požiūriu.

1.3. EESRK atkreipia dėmesį į tvirtus EUSALP suinteresuotų valstybių įsipareigojimus ir aukštą nacionalinių ir regioninių vyriausybių sąmoningumo ir dalyvavimo lygį. Tokių rezultatų padėjo pasiekti 8-ajame dešimtmetyje Alpių regione pradėtas bendradarbiavimo procesas.

1.4. EESRK mano, kad Alpių regioną apibūdina ir jo išskirtinumą lemia jam būdingi ypatumai: šiame regione susitelkusi dalis pasaulyje konkurencingiausių teritorinių sistemų, kaimo ir kalnų vietovių, miestų zonų ir miestų ekonominiai ir socialiniai skirtumai, gamtos ir kultūros paveldas, didžiulė transporto srautų koncentracija.

1.5. EESRK iš esmės pritaria bendriems strategijos principams ir mano, kad tikslai, ramsčiai ir prioritetai atitinka diskusijų dokumento nuostatas, tačiau laikosi nuomonės, kad rengiant veiksmų planą šie trys elementai turi būti susieti ir patobulinti.

1.6. EESRK pripažįsta, kad teritorijoje, kuriai skirta EUSALP, pasiektas daug aukštesnis išsivystymo lygis ekonomikos, aplinkos tvarumo ir socialinės sanglaudos požiūriu, palyginti su bendru Europos vidurkiu. Nepaisant šios padėties, dėl ekonomikos ir finansų krizės, ekonomikos ir rinkų globalizacijos įvykusių pokyčių Alpių regionui kyla daug svarbių ir sudėtingų uždavinių. Todėl EESRK mano, kad norint paremti Europos ekonomikos konkurencingumą ir socialinę sanglaudą, labai svarbu siekti bendro EUSALP tikslo „užtikrinti, kad šis regionas išliktų vienu patraukliausių Europos regionų, pasinaudotų savo ištekliais ir tvaraus ir novatoriško vystymosi galimybėmis⁽¹⁾“.

1.7. EESRK mano, kad ypač svarbu plėtojant EUSALP sustiprinti holistinį požiūrį į vystymąsi ir šiuo tikslu nustatyti kokybiškesnius tikslus, kaip nurodyta toliau 4.4 punkte.

1.8. EESRK tikisi, kad rengiant EUSALP veiksmų planą pavyks labiau tarpusavyje susieti ir suderinti su konkurencingumu (1 ramstis) ir tvarumu (3 ramstis) susijusius tikslus, taip užtikrinti vystymosi tikslų įgyvendinimą kartu atsižvelgti į būsimų kartų poreikius ir galimybes.

⁽¹⁾ Europos Komisijos konsultacijų dokumentas „ES strategija dėl Alpių regiono (EUSALP)“.

1.9. Dėl pirmojo ramsčio EESRK mano, kad svarbiausia užtikrinti tvarų augimą ir skatinti visišką užimtumą, inovacijas, konkurencingumą ir Alpių regiono sanglaudą stiprinant kalnų ir miesto teritorijų tarpusavio solidarumą. Su šiuo ramsčiu susiję prioritetai bus aptarti 5.2 punkte.

1.10. EESRK pritaria antrojo ramsčio tikslui skatinti teritorinį vystymąsi, grindžiamą teritorijos vidaus ir išorės sistemų bendradarbiavimu, paslaugų prieinamumu, tvarių judumų ir transporto ir ryšių infrastruktūros stiprinimu. Su šiuo ramsčiu susiję prioritetai bus aptarti 5.3 punkte.

1.11. EESRK visiškai pritaria trečiojo ramsčio pasiūlymui, kad būtina labiau stiprinti tvarų valdymą ir užtikrinti aplinkos apsaugą, taip pat pasinaudoti regiono teritoriniais ištekliais. Su šiuo ramsčiu susiję prioritetai bus aptarti 5.4 punkte.

1.12. EESRK mano, kad jei nebus užtikrintas tvirtas valdymas ir skirti finansiniai ištekliai gebėjimų stiprinimo veiksmams, gali susilpnėti EUSALP veiksmingumas ir strateginė vertė. Todėl atsižvelgdamas į Tarybos išvadą, EESRK tikisi, kad bus nustatytas veiksmų planas, kuris užtikrins finansavimo programų papildomumą, institucinių priemonių koordinavimą ir naujų makroregioninių projektų kūrimą ⁽²⁾.

1.13. EESRK pakartoja, kaip jau yra teigęs savo nuomonės „Makroregioninių strategijų valdymas“ ⁽³⁾ išvadoje, kad EUSALP rengimui ir įgyvendinimui būtina speciali bendradarbiavimu ir koordinavimu pagrįsta valdymo sistema. Todėl EESRK mano, kad siekiant strategijos veiksmingumo EUSALP būtinas veiksmingas daugiapakopis valdymas ⁽⁴⁾, kuris leistų pasinaudoti „horizontaliojo matmens“ (pilietinės visuomenės dalyvavimas), ir „vertikalojo matmens“ (vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimas) privalumais visapusiškai laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų ⁽⁵⁾.

1.14. EESRK tikisi, kad į gebėjimų stiprinimo veiklą bus įtraukta organizuota pilietinė visuomenė, ir teigiamai vertina iniciatyvą sukurti nuolatinį forumą, kuris atstovaus Alpių regiono socialiniams ir ekonominiais partneriams ir juos remtų.

1.15. EESRK mano, kad labai svarbu skatinti užimtumą, visų pirma jaunimo ir ilgalaikių bedarbių, taip pat veiksmus, kuriais remiamos socialinės investicijos ir socialinės apsaugos sistemų koregavimas.

2. ES Alpių regiono strategija. Bendrosios pastabos

2.1. Šios nuomonės tikslas – įvertinti viešųjų konsultacijų dokumentą „ES strategija dėl Alpių regiono“ ⁽⁶⁾ (toliau EUSALP) remiantis kitomis jau priimtomis Komiteto nuomonėmis dėl makroregioninių strategijų.

2.2. Alpių regiono teritorijoje yra penkios valstybės narės (Italija, Prancūzija, Austrija, Vokietija ir Slovėnija) ir dvi trečiosios šalys (Šveicarija ir Lichtenšteinas), jos plotas – 450 000 km², kuriame gyvena 70 mln. gyventojų.

2.2.1. Teritorinės struktūros, kurioms taikoma EUSALP, labai svarbūs Alpių kalnai, kurie yra ne tik šio regiono identiteto dalis ir atspindi jo išskirtinumą, bet ir yra šio regiono teritorijas jungianti grandis ekonominiu, logistikos ir aplinkos požiūriu ⁽⁷⁾.

2.3. Atsižvelgiant į nuo 2009 m. įgyvendinamą ES makroregionų politiką, EUSALP dėl savo geografinės aprėpties turi ne tik strateginės vertės Europos sanglaudos politikai ir užtikrina veiklos, susijusios su Baltijos jūros regiono strategija (EUSBR) ⁽⁸⁾, Strategija dėl Dunojaus regiono (EUSDR) ⁽⁹⁾, Strategija dėl Adrijos ir Jonijos jūrų regiono (EUSAIR) ⁽¹⁰⁾, tęstinumą, bet ir yra labai svarbi iniciatyva siekiant paremti planus sukurti vieną Viduržemio jūros vakarų makroregioną ⁽¹¹⁾.

⁽²⁾ 2011 m. birželio 23–25 d. ES Vadovų Tarybos išvados EUCO 23/1/11 REV 1.

⁽³⁾ OL C 12, 2015 1 15, p. 64.

⁽⁴⁾ Baltoji knyga dėl daugiapakopio valdymo CONST – IV – 020, 2009 m.

⁽⁵⁾ Europos Komisija „Europos struktūrinių ir investicinių fondų Europos partnerystės elgesio kodeksas“ (C (2013) 9651 final).

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/consultations/eusalp/

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/consultations/eusalp/

⁽⁸⁾ <http://www.balticsea-region-strategy.eu>.

⁽⁹⁾ <http://www.danube-region.eu>.

⁽¹⁰⁾ <http://www.danube-region.eu>.

⁽¹¹⁾ EESRK nuomonė „ES Viduržemio jūros regiono makroregioninės sanglaudos plėtojimo strategijos parengimas“ (OL C 170, 2014 6 5, p. 1).

2.4. Nuo 8-ojo dešimtmečio pradėjo nyki Alpių regionus istoriškai skyrusios nacionalinės sienos, susiformavo bendras supratimas, kad Alpių regiono teritoriją būtina vertinti kaip vieną bendrą erdvę, ją saugoti ir pasinaudoti teikiamomis galimybėmis. Būtent dėl šių priežasčių pradėtos įgyvendinti tarpregioninio, tarpvalstybinio ir pasienio regionų bendradarbiavimo iniciatyvos, kurių vienas pagrindinių tikslų – skatinti Alpių regiono tautų tarpusavio supratimą ir taip įveikti problemas, kylančias dėl kalbų, socialinių, ekonominių ir etninių skirtumų, ir skatinti tvirtesnę integraciją Europos lygmeniu ⁽¹²⁾.

2.5. 2012 m. birželio mėn. Bad Ragace ir 2013 m. spalio mėn. Grenoblyje vykusios Alpių regionų konferencijos buvo svarbiausi etapai, paskatinę pradėti EUSALP procesą, kuris baigsis iki 2015 m. pabaigos strategijos patvirtinimu Taryboje ⁽¹³⁾.

2.5.1. Grenoblio konferencijoje ⁽¹⁴⁾ priimtoje politinėje rezoliucijoje dėl ES Alpių regiono strategijos įgyvendinimo apibrėžti tikslai, įvertintos galimybės įveikti kilsiančius iššūkius trijose svarbiose srityse: konkurencingumas ir inovacijos, žemės ūkis ir miškininkystė, turizmas; vanduo, energija, aplinka ir klimato kaita; prieinamumas, ryšiai ir transportas.

3. Konsultacijų dokumentas: bendrieji principai, aprėptis ir tikslai

3.1. Alpių kalnų masyvas apibrėžia EUSALP strategijoje numatyto bendradarbiavimo erdvę. Didelė teritorinė įvairovė – kalnų vietovės, jas supančios priekalnės, lengvai pasiekiami ir atokūs slėniai, žemumos ir aukštumos, didmiesčių zonos ir miestai – yra vienas svarbiausių Alpių regiono ypatumų, skiriančių jį nuo kitų Europos dalių.

3.1.1. Siekiant geriau nustatyti sritis, į kurias turėtų būti sutelkti EUSALP tikslai ir prioritetai, Komitetas nurodo penkias Alpių regionui būdingas teritorijų kategorijas: Alpių didmiesčių zonos, Alpių miestai, ekonomiškai stiprėjančios kaimo vietovės, silpnėjančios kaimo vietovės, turizmo zonos.

3.2. EUSALP skiriasi nuo Baltijos jūros, Dunojaus ir Adrijos ir Jonijos jūrų makroregioninių strategijų dėl Alpių regionui būdingų specifinių ypatumų, kuriems reikėtų skirti ypatingą dėmesį: jame yra keletas labiausiai pasaulyje išsivysčiusių, konkurencingos ekonomikos, aukštos gyvenimo kokybės, politiškai ir socialiai stabilių regionų; esama akivaizdžių ekonominių ir socialinių skirtumų tarp kaimo, lygumų vietovių ir miestų; gamtos paveldas ir unikalios ekosistemos; didelę įtaką Alpių regiono socialinei sanglaudai ir vystymuisi turintis kultūros paveldas; transporto srautų koncentracija, dėl kurios kyla eismo spūsčių ir aplinkos apsaugos problemų.

3.3. Bendras EUSALP tikslas – siekti, kad Alpių regionas išliktų vienu patraukliausių Europoje, pasinaudotų savo ištekliais ir tvaraus ir novatoriško vystymosi galimybėmis.

3.3.1. Šį tikslą pavyks pasiekti įgyvendinant veiksmus, susijusius su trimis teminiais ramsčiais: „Didinti Alpių regiono konkurencingumą, gerovę ir stiprinti sanglaudą“; „Užtikrinti visiems Alpių regiono gyventojams prieinamumą ir jungtis“; „Užtikrinti tvarumą“.

3.3.2. Pirmasis ramstis: didinti Alpių regiono konkurencingumą, gerovę ir sanglaudą

3.3.2.1. Nors Alpių regionas yra didžiausia ekonomikos ir gamybos zona Europoje ir turi didžiulį augimo potencialą, jame vis dar yra ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos problemų. Daugiausia problemų tolygiam regiono vystymuisi kyla dėl kalnų. EUSALP tikslas – skatinti novatorišką regiono ekonomikos augimą pasirenkant subalansuotesnį modelį, kuris būtų kuriamas atsižvelgiant į teritorijų įvairovę ir ypatumus. Būtina remti konkurencingą ekonomiką, kuri padėtų užtikrinti gerovės, efektyvaus energijos vartojimo, kokybiško gyvenimo ir regionui būdingų tradicinių vertybių pusiausvyrą.

⁽¹²⁾ Alpių regiono šalių asociacija (Arge-Alp); Alpių ir Adrijos regionų aljansas (Alpe-Adria); Alpių ir Viduržemio jūros euroregionas (Alp-Med); Tirolio ir Trentino Alto Adidžės euroregionas (Tirol-Alto Adige-Trentino); Alpių konvencija; programa „Alpių erdvė“, tarpvalstybinis bendradarbiavimas.

⁽¹³⁾ 2013 m. gruodžio 19–20 d. Europos Vadovų Tarybos išvados, p. 25.

⁽¹⁴⁾ Konferencija vyko Grenoblyje 2013 m. spalio 18 d., joje dalyvavo EUSALP regionų vyriausybių atstovai ir vadovai.

3.3.3. Antrasis ramstis: užtikrinti visiems Alpių regiono gyventojams prieinamumą ir jungtis

3.3.3.1. Būtina skatinti darnų teritorijų vystymąsi taikant ekologiško judumo modelius, diegiant tvaraus transporto sistemas, plėtojant ryšių ir infrastruktūros paslaugas. Europos transporto sistemoje Alpių regionas atlieka strateginį vaidmenį, kadangi per jo teritoriją eina Šiaurės-Pietų ir Rytų–vakarų ašys. Alpių regione yra svarbiausi Europos transporto mazgai ir daug teritorinėms sistemoms svarbių Alpių kalnų perėjimo vietų, kuriose yra aplinkos apsaugos problemų. Labai svarbu vykdyti koordinuotą politiką, kad būtų galima spręsti transporto problemas, užtikrinti gyventojų gerovę ir ekologinę pusiausvyrą. Alpių regionui būdinga didelė teritorijų ir geografinė įvairovė, todėl jungčių klausimas turi būti išplėstas ir apimti infrastruktūros ir ryšių paslaugų aspektus.

3.3.4. Trečiasis ramstis: užtikrinti Alpių regiono tvarumą

3.3.4.1. Išsaugoti Alpių regiono paveldą ir skatinti tvariai naudotis gamtos bei kultūros ištekliais yra svarbiausi šio regiono uždaviniai. Vanduo, naudingosios iškasenos, didelės biologinės įvairovės kraštovaizdžiai ir turtingas bei įvairus kultūros paveldas yra išskirtinumas, kurį reikia saugoti ir puoselėti. Pasinaudoti tokių išteklių kaip vanduo ir biomasė potencialu tausojant aplinką yra labai svarbu siekiant skatinti šio regiono konkurencingumą ir sanglaudą, kadangi tai gali padėti siekti strateginių tikslų, pavyzdžiui, energetinio savarankiškumo ir regiono pajėgumo kaupti energiją.

4. Konkrečios pastabos dėl Alpių regiono makroregioninio aspekto

4.1. Alpių regiono strategija – tvirto politinio išipareigojimo rezultatas, apie ją gerai žino joje dalyvaujančios šalys; tai ne tik iššūkis, bet ir didelė galimybė pačiai ES. EUSALP tikslas – vystyti ekonomiką, sujungti teritorijas ir saugoti Europos ekonomikos konkurencingumui ir socialinei sanglaudai ypač svarbaus regiono aplinką.

4.2. Rengiant EUSALP būtinas įvairių suinteresuotųjų subjektų struktūruotas dialogas, kad būtų galima nustatyti ir bendromis pastangomis patenkinti specifinius poreikius. Būtina kruopščiai atsižvelgti į aplinkos, kultūrinius, ekonominius ir socialinius ypatumus, taip pat į didelę miesto ir kaimo vietovių tarpusavio priklausomybę. Todėl reikia užmegzti plataus masto ir atvirą suinteresuotųjų subjektų dialogą siekiant parengti strategiją, kuriai būtų plačiai pritarta.

4.2.1. Svarbu koordinuoti politiką, kad būtų skatinama sanglauda. Tam tikri klausimai, susiję su ekonomikos inovacijomis, transporto rūšimis ir aplinka, yra glaudžiai tarpusavyje susiję ir negali būti sprendžiami atskirai vietos lygmeniu. Jiems būtina platesnė vizija, kurią gali užtikrinti makroregioninis lygmuo.

4.2.2. Atsižvelgiant į komunikatą dėl makroregioninių strategijų valdymo⁽¹⁵⁾, būtina, kad EUSALP daugiapakopiam valdymui būtų realiai suteiktas „horizontalus matmuo“ (pilietinės visuomenės dalyvavimas), kuris apimtų ir papildytų „vertikalų matmenį“ (vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimas), visapusiškai laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų.

4.3. EESRK mano, kad EUSALP yra viena svarbiausių priemonių, galinčių paremti Alpių regione vykdomus veiksmus ekonomikos globalizacijos, klimato kaitos, informacinės visuomenės, žinių ekonomikos, demografinių pokyčių, prekių ir asmenų judėjimo srityse.

4.4. EUSALP suteiks galimybę stiprinti Alpių regiono vystymąsi remiantis holistiniu požiūriu, galinčiu padėti užtikrinti ekonominio, aplinkos ir socialinio aspektų veiksmingumą ir juos susieti tarpusavyje. EESRK, atsižvelgdamas į šią nuostatą ir norėdamas parodyti, kaip laikantis šio holistinio požiūrio įgyvendinti konkrečius siekius, nustatė penkis strateginius tikslus, kurie turėtų būti įtraukti į veiksmų planą:

— skatinti dinamišką MVĮ sistemą ir klestintį verslą, galinčius paskatinti užimtumą;

— padėti stiprinti tradicijomis ir socialine įvairove grindžiamus gebėjimus;

⁽¹⁵⁾ „Makroregioninių strategijų valdymas“, COM(2014) 284 final.

- skatinti subalansuotas ir vienodas galimybes naudotis visuotinės svarbos paslaugomis visame Alpių regione;
- skatinti Alpių regiono teritorijų bendrą atsakomybę ir tolygų bendradarbiavimą;
- remti biologinės įvairovės, kraštovaizdžių ir gamtos išteklių apsaugą ir tvarų jų valdymą.

4.4.1. **Skatinti dinamišką MVĮ sistemą ir klestintį verslą, galinčius paskatinti užimtumą.** EUSALP turi padėti susijusioms teritorinėms sistemoms išlikti konkurencingomis pasaulio ekonomikoje ir išsaugoti bei kurti naujas kokybiškas darbo vietas.

4.4.2. **Padėti stiprinti tradicijomis ir socialine įvairove grindžiamus pajėgumus.** EUSALP turi padėti išsaugoti teritorijoms būdingas savitas vertybes ir kartu skatinti kaupti vietovei būdingas žinias ir tradicijas ir jomis remiantis skatinti ekonomikos vystymąsi ir socialinę įtrauktį.

4.4.3. **Skatinti subalansuotas ir vienodas galimybes naudotis visuotinės svarbos paslaugomis visame Alpių regione.** Įgyvendinant EUSALP bus padedama išsaugoti ir pritaikyti visuotinės svarbos paslaugų pasiūlą regiono gyventojų, visų pirma gyvenančių geografinių kliūčių turinčiose vietovėse, poreikiams.

4.4.4. **Skatinti Alpių regiono teritorijų bendrą atsakomybę ir tolygų bendradarbiavimą.** EUSALP turėtų būti remiamas naujas Alpių regiono teritorijų bendros atsakomybės ir tolygaus bendradarbiavimo metodas, pavyzdžiui vertikalieji didmiesčių ir kaimo bei turistinių vietovių ryšiai.

4.4.5. **Remti biologinės įvairovės, kraštovaizdžių ir gamtos išteklių apsaugą ir tvarų jų valdymą.** EUSALP turėtų padėti užtikrinti biologinės įvairovės, kraštovaizdžių ir gamtos išteklių apsaugą ir tvarų valdymą išlaikant išsaugojimui skirtų veiksmų ir ekosistemų paslaugų ir produktų racionalaus panaudojimo tinkamą pusiausvyrą. Be to, turi būti skatinama taikyti aplinką tausojančius valdymo modelius siekiant tolygiau paskirstyti ekosistemų produktų ir paslaugų teikiamą naudą įvairioms Alpių regiono teritorijoms.

4.5. EESRK mano, kad EUSALP turi būti įgyvendinama vadovaujantis Tarybos priimtais sprendimais, kuriuose ji laikosi nuomonės, kad, pirma, makroregioninėms strategijoms neturi būti skiriama nei papildomų išteklių, nei dėl jų priimami papildomi teisės aktai ar kuriami nauji valdymo organai (trys „ne“), ir, antra, jos manymu, būtina parengti veiksmų planą, grindžiamą finansavimo programų tarpusavio papildomumu, institucinių priemonių koordinavimu ir naujų makroregioninių projektų kūrimu. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas gebėjimų stiprinimui (angl. *capacity building*).

4.5.1. Labai svarbu, kad gebėjimų stiprinimo veikloje dalyvautų ne tik valdžios institucijos, bet ir organizuotos pilietinės visuomenės atstovai. Tokiai veiklai vykdyti būtų galima įsteigti nuolatinį forumą, kuriame būtų atstovaujama socialiniams ir ekonominiams partneriams.

4.5.2. EESRK mano, kad 2014–2020 m. Europos struktūriniuose ir investicijų fonduose regioninėms programoms Europos Sąjunga jau numachių pakankamai lėšų⁽¹⁶⁾, kurios turi būti veiksmingai panaudotos strategijai įgyvendinti šiuo tikslu geriau koordinuojant veiksmus ir laikantis bendro strateginio požiūrio. 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu naujos finansavimo galimybės bus numatytos pagal šias ES priemones: programą „Horizontas 2020“⁽¹⁷⁾, programą COSME⁽¹⁸⁾, Europos infrastruktūros tinklų priemonę⁽¹⁹⁾, Užimtumo ir socialinių inovacijų programą (EaSI)⁽²⁰⁾, programas Erasmus+⁽²¹⁾ ir LIFE⁽²²⁾.

5. Konkrečios pastabos dėl trijų ramsčių

5.1. EESRK mano, kad, siekiant įgyvendinti strateginius konsultacijų dokumente apibrėžtus ir šios nuomonės 4 punkte nurodytus konkrečius tikslus, labai svarbu nustatyti konkretesnius su EUSALP trimis ramsčiais susijusius tikslus.

⁽¹⁶⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013.

⁽¹⁷⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1290/2013.

⁽¹⁸⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1287/2013.

⁽¹⁹⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1315/2013.

⁽²⁰⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1296/2013.

⁽²¹⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1288/2013.

⁽²²⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1293/2013.

5.1.1. Pagrindinis uždavinys, kurį turėtų padėti išspręsti Alpių regiono strategija – tai suderinti ekonomikos, aplinkos apsaugos ir socialinius tikslus ir užtikrinti geresnę jų pusiausvyrą.

5.2. *Pirmasis ramstis: Alpių regiono vystymasis. Didinti Alpių regiono konkurencingumą, gerovę ir sanglaudą*

5.2.1. EESRK manymu, labai svarbu Alpių regione užtikrinti tvarų augimą, skatinti visišką užimtumą, inovacijas, konkurencingumą ir sanglaudą ir šiuo tikslu stiprinti ir įvairinti konkrečią ekonominę veiklą siekiant kalnuotų ir miesto vietovių tarpusavio solidarumo.

5.2.2. *Prioritetai*

5.2.2.1. Skatinti MVĮ inovacijas ir jų konkurencingumą gerinant sąlygas gauti kreditą, stiprinant įmonių gebėjimą pasinaudoti 2014–2020 m. ES programų ir su inovacijomis susijusių viešųjų pirkimų sistemos (ypač ikiprekybiniais viešaisiais pirkimais ⁽²³⁾) teikiamomis galimybėmis.

5.2.2.2. Padėti stiprinti su žaliaja ekonomika (angl. *green economy*) susijusius procesus, visų pirma kurti naujas įmones, pasinaudoti Alpių regiono aplinkos ypatumais ir dideliais jame slypinčiais gamybos ir inovacijų diegimo pajėgumais.

5.2.2.3. Propaguoti Alpių regiono produktus taikant prekės ženklo žinomumo (angl. *brand awareness*) politiką arba individualius ženklus su kilmės nuoroda, taip pat vykdant regioninę rinkodarą. Ekosistemos produktų ir paslaugų ⁽²⁴⁾ geresnis panaudojimas suteikia papildomos pridėtinės vertės, kuri gali paremti šio regiono konkurencingumą.

5.2.2.4. Stiprinti mokslo ir technologijų parkų, universitetų, mokslinių tyrimų centrų ir MVĮ bendradarbiavimą, skatinti mokslinių tyrimų infrastruktūros pajėgumus ir jos ryšius su pažangiausiomis pasaulio institucijomis. Rengiant EUSALP veiksmų planą reikėtų nustatyti horizontaliuosius prioritetus mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklai paremti.

5.2.2.5. Parengti bendrą strategiją, kaip Alpių makroregioninę erdvę paversti tvaria turistų lankomiausiu regionu pasinaudojant jo gamtos, kultūros ir istorijos paveldu.

5.2.2.6. Užtikrinti, kad užimtumas būtų svarbiausias EUSALP prioritetas ir ypatingas dėmesys turi būti skiriamas jaunimui ir ilgalaikiams bedarbiams. Ypač svarbu remti naujų saugių ir kokybiškų darbo vietų kūrimą taip sprendžiant su sezoniniu darbu susijusią problemą, visų pirma būdingą Alpių regiono kalnų ir kaimo turistinėms vietovėms.

5.2.2.7. Remti iniciatyvas, kurių tikslas – kurti bendrą užimtumo, darbuotojų judumo erdvę, suteikti tarptautinių stažuotių ir darbo patirties įgijimo galimybes, kurti tarptautinio mokymosi ir karjeros programas, taip pat užtikrinti visišką diplomų ir profesinių kvalifikacijų pripažinimą. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas turizmo srityje dirbančiųjų kvalifikacijai, kadangi jie dažniausiai susiduria su sezoninio darbo problema.

5.2.2.8. Skatinti įvairių lygmenų Alpių regiono teritorijų bendradarbiavimą ir stiprinti didmiesčių ir miestų, kaip konkurencingumo ir socialinės sanglaudos skatintojų, vaidmenį.

5.2.2.9. Padėti įgyvendinti priemones, kuriomis siekiama skatinti socialines investicijas ir priderinti socialinės apsaugos sistemas vykdant politiką, derančią su Europos Komisijos komunikatu dėl „socialinių investicijų į augimą ir sanglaudą“ ⁽²⁵⁾.

5.2.2.10. Remti veiksmus, skirtus neįgaliųjų integracijai ir užkirsti kelią diskriminacijai dėl rasės, etninės kilmės, amžiaus, seksualinės orientacijos ar lyties.

5.3. *Antrasis ramstis: Alpių regiono sujungimas. Užtikrinti visiems Alpių regiono gyventojams prieinamumą ir jungtis*

5.3.1. EESRK pritaria tikslui skatinti teritorinę vystymąsi, grindžiamą teritorijos vidaus ir išorės sistemų bendradarbiavimu, paslaugų prieinamumu, tvarių judumu ir transporto ir ryšių infrastruktūros stiprinimu.

⁽²³⁾ Reglamento (ES) Nr. 966/2012 131 straipsnis.

⁽²⁴⁾ Ekosistemų teikiamos prekės – tai, pavyzdžiui, maisto produktai, vanduo, degalai ir mediena, o šių sistemų paslaugos yra susijusios su vandens tiekimu ir oro valymu, natūraliu atliekų perdirbimu, dirvožemio susidarymu, apdulkinimu ir daugeliu kitų natūralių reguliavimo mechanizmų.

⁽²⁵⁾ COM(2013) 83 final.

5.3.2. Prioritetai

5.3.2.1. Remti novatoriškus sprendimus siekiant, kad kalnų ir kaimo vietovėse būtų teikiamos svarbiausios paslaugos (švietimo, sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų ir mobilumo), panaikinta skaitmeninė atskirtis ir skatinama visame regione plėtoti didelės spartos plačiajuosčių ryši.

5.3.2.2. Plačiau taikyti IRT visose bendro intereso srityse (administravimo, sveikatos priežiūros, darbo paieškos paslaugų, nuotolinio mokymosi, e. prekybos Alpių regiono produktais ir t. t.) ir garantuoti įvairioms Alpių regiono teritorinėms sistemoms pakankamą viešųjų paslaugų prieinamumą užtikrinant tinkamą šių paslaugų pasiūlos dažnumo ir prieinamumo pusiausvyrą.

5.3.2.3. Skatinti integruotas transporto sistemas ir taip sudaryti sąlygas įvairių teritorinių sistemų mainams ir pagerinti krovinių ir keleivių vežimo valdymą siekiant sušvelninti poveikį aplinkai ir padidinti naudą vietos bendruomenėms. Krovinių vežimo keliais pakeisti vežimu geležinkeliais siekiant riboti judėjimą šalutiniais Alpių kelių koridoriais (pvz., suvienodinti visų Alpių transporto tranzito koridorių kelių mokestį) yra viena svarbiausių priemonių, būtinų tvariam Alpių regiono transporto vystymuisi.

5.3.2.4. Rengti logistikos sąveikumo planus makroregionų lygmeniu ir gerinti daugiarūšį susisiekimą tarp infrastruktūros mazgų (uostų, oro uostų ir krovinių terminalų) ir bendro tinklo, taip pat atšakų į vidaus vandenų kelius.

5.3.2.5. Skatinti tarpvalstybinius teminius tinklus Alpių regiono vystymuisi svarbiais klausimais, pavyzdžiui, pavyzdžiui, rizikos valdymo, turizmo, sporto, miškininkystės, žemės ūkio, energetikos ir su technologijomis susijusių paslaugų.

5.3.2.6. Stiprinti Alpių regiono valdymą aktyviau įtraukiant pilietinę visuomenę ir kartu geriau informuojant piliečius regionui svarbiausiais klausimais ir gerinant šioje srityje jų informuotumą.

5.4. Trečiasis ramstis: Saugoti Alpių regioną. Užtikrinti Alpių regiono tvarumą

5.4.1. EESRK mano, kad labai svarbu dėti daug daugiau pastangų siekiant tvariai valdyti aplinką ir užtikrinti jos apsaugą, taip pat pasinaudoti regiono geografiniais privalumais.

5.4.2. Prioritetai

5.4.2.1. Suderinti veiksmus Alpių regiono ekonomikos vystymuisi remti su klimato kaitos srities išpareigojimais, t. y. atsieti EUSALP teritorijų augimą ir konkurencingumą ir gamtos išteklių ir žaliavų naudojimą.

5.4.2.2. Geriau informuoti Alpių regiono vietos bendruomenes apie ekosistemų funkcijų reikšmę ir apie regiono gamtos turtų tolygų ir tvarų valymą. Alpės yra vienas iš svarbiausių Europos vandens šaltinių, todėl ypač svarbu stiprinti priemones, padedančias geriau valdyti Alpių regiono vandens atsargas ir vandens baseinus.

5.4.2.3. Remti iniciatyvas, kuriomis skatinama derinti Alpių regiono biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio išsaugojimo veiksmus ir priemones, padedančias aplinkos apsaugos požiūriu tinkamai juos naudoti.

5.4.2.4. Parengti tarpvalstybines priemones ir procedūras, skirtas užkirsti kelią rizikai (potvyniai, nuošliaužos, griūtys, miškų gaisrai ir t. t.) ir ją mažinti, integruotai tvarkyti miškus (kurie vertingi tiek ekologiniu ir gamtos požiūriu, tiek kaip ekonominis išteklius) ir spręsti su žemės naudojimu susijusius klausimus (žemės tankinimas ir miestų plėtra).

5.4.2.5. Prisidėti prie perėjimo prie anglies junginiais aplinkos neteršiančios energetikos sistemos šiuo tikslu įgyvendinant efektyvaus energijos vartojimo iniciatyvas, kuriant decentralizuotus atsinaujinančiais ištekliais grindžiamus paskirstymo tinklus, taikant energijos požiūriu taupius būsto ir viešojo transporto modelius.

5.4.2.6. Parengti ir įgyvendinti integruotas mobilumo sistemas siekiant mažinti priklausomybę nuo automobilio ir mažiau jį naudoti ir skatinti naudotis viešuoju transportu kaip visuotinės svarbos paslauga, ir, kai įmanoma, naudoti atsinaujinančias energija varomas transporto rūšis.

Bruselis, 2014 m. gruodžio 10 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas*
Henri MALOSSE
